

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY DISCLOSURE OF COMPANIES LISTED ON MARKET
FOR ALTERNATIVE INVESTMENT

ภุชณิศา ชมภูจันทร์*

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2560 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่ามาใช้วิเคราะห์จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี (แบบ 56-2) หรือรายงานที่จัดทำแยกเล่มที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัท หรือเว็บไซต์ของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนหลักการตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีปริมาณการเปิดเผยมากที่สุดคือ การต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน และยังพบว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงินมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

ABSTRACT

This independent study aimed at exploring Corporate Social Responsibility (CSR) disclosure of companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI) during year 2015-2017. The researcher gathered CSR disclosure information by counting words of CSR disclosure annual statements (Form 56-1) and annual reports (Form 56-2), and sustainability reports published on the company's website as well as the company's website being launched in response to the CSR policy, and the analyses. Data obtained were analyze by the descriptive statistics to figure the total quantity of the disclosure in an overview. Hereafter were shown the findings of CSR disclosure tended to increase. The findings presented that principle: anti-corruption was disclosed the highest level; the analysis on quantity CSR disclosure in monetary data has increased, such as.

บทนำ

การดำเนินธุรกิจภายใต้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการทำให้ธุรกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ในการบริหารกิจการให้มีผลกำไร ประโยชน์ของการดำเนินงานภายใต้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อผู้เกี่ยวข้องหลายด้าน เช่น ประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นในแง่ค่าหุ้นที่สูงขึ้น ประโยชน์ต่อพนักงาน ทำให้เกิดความสุขและความภาคภูมิใจในการทำงาน รวมถึงประโยชน์ต่อตัวธุรกิจเองในการเป็นที่ยอมรับในสังคม ในด้านของนักลงทุนปัจจุบันได้ให้ความสำคัญของข้อมูลที่ไม่ใช่จำนวนเงินเพิ่มมากขึ้น รวมถึงข้อมูลการเปิดเผยเรื่องความรับผิดชอบต่อ

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ต่อสังคมของกิจการ เป็นการอธิบายถึงประเด็นในการดำเนินงานด้านการกำกับดูแลกิจการ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรมฯ เพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่ใช้ประเมินการดำเนินงานของกิจการในภาพรวมได้ดียิ่งขึ้น

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน จึงกำหนดให้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR ซึ่งระบุไว้เป็นหัวข้อหนึ่งที่บริษัทจดทะเบียนต้องดำเนินรายงานข้อมูลดังกล่าวในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี (แบบ 56-2)

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น โดยการรายงานข้อมูลใช้ข้อบังคับหลักเกณฑ์เดียวกันกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) ซึ่งเป็นการยกระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านการดำเนินงานของกิจการแนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้ ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) มาจากกรอบแนวคิดของ Freeman (1984) สนับสนุนว่าผู้บริหารต้องสร้างความพอใจต่อผู้ที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัท ประกอบด้วย พนักงาน ลูกค้า ผู้ขาย ปัจจัยการผลิต และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงแนวคิดและแนวปฏิบัติในการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นข้อกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR รวมถึงรูปแบบการเปิดเผยข้อมูล (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ [ก.ล.ต.], 2559) ตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการจัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เป็นผู้กำหนดหลักการในการเปิดเผยข้อมูลไว้เป็น “หลักการ 8 ข้อ” ซึ่งกิจการต้องเปิดเผยในข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) และเว็บไซต์ของกิจการที่ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (สถาบันไทยพัฒนา, 2561) นอกจากนี้ยังได้มีงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กัลยา เหลืออุบล (2555) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ส่วนการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็น 1 หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็น 0 ศาธิตา จินดากุล (2558) ศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พรรณี กัมพลกิจนา (2558) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET100 ทริยา พงษ์พันธุ์ (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาล ขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET100 วิภา จงรักษ์สัตย์ (2559) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พงษ์คนัย ยาวิชัย (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ และทัศนีย์ กล้ามาก (2560) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560

วิธีการศึกษา

การศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 – 2560 โดยเก็บข้อมูลจากข้อมูลเก็บจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) เรื่องรายงานการความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานประจำปี (แบบ 56-2) รายงานที่จัดทำแยกเล่มที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัทหรือเว็บไซต์ของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สำหรับการวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 บริษัทมีปริมาณในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) รายงานที่จัดทำแยกเล่มที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัท รวมถึงเว็บไซต์ของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลตามหลักการแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการสรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวมทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ในปี พ.ศ. 2558 - 2560 ตามแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ หลักการที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อ 2 การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนหลักการที่มีปริมาณการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ข่าวสาร

การวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลในภาพรวมตามจำนวนบริษัทฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 หลักการที่มีระดับการเปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อ 1 การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม และหลักการที่มีระดับการเปิดเผยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ข่าวสาร ในภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่มีปริมาณและระดับการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นจากปี 2557 หลังการประกาศบังคับใช้กรอบแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นตัวเงินในปี พ.ศ. 2558-2560 ตามแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ หลักการที่มีการเปิดเผยตลอดระยะเวลา 3 ปี คือ ข้อ 4 การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 หลักการ ข้อ 7 การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม มีการเปิดเผยเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2559 และหลักการ ข้อ 6 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีการเปิดเผยเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2560 ทั้งสามหลักการมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงินที่เพิ่มทุกปี โดยภาพรวมมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงินเพิ่มเช่นกัน

การวิเคราะห์ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2560 หลักการที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อ 2 การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนหลักการที่มีปริมาณการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ข่าวสาร ในภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่มีปริมาณเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมโดยจำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2560 กลุ่มธุรกิจที่มีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มธุรกิจบริการ กลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามจำนวนบริษัทฯ จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 หลักการที่บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ ข้อ 1 การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม ส่วนหลักการที่บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ข่าวสาร

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปริมาณและระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มการเปิดเผยที่เพิ่มขึ้นตามแนวความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ โดยเฉพาะหลักการ ข้อ 2 การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงินมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่มีเพียงกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรมเท่านั้นที่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ส่วนในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเฉพาะข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงินมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับปริมาณและระดับการเปิดเผยภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้ศึกษาได้ค้นพบการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 56-1 รายงานประจำปี 56-2 รายงานที่จัดทำแยกเล่มเปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัท เช่น รายงานแห่งความยั่งยืน เว็บไซต์ของบริษัท ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่จะเปิดเผยหลักการที่ 1-7 มีเพียงบางบริษัทเท่านั้นที่เปิดเผยข้อมูลครบทั้ง 8 หลักการ
2. บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า หลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ ข้อ 2 การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รองลงมา คือ ข้อ 7 การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม หลักการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรมฯ
3. บริษัทให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งวัดจากระดับการเปิดเผย ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า หลักการที่บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ ข้อ 1 การประกอบกิจการด้วยความ เป็นธรรม ส่วนหลักการที่บริษัทให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรมฯ
4. บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า มีเพียงกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรมเท่านั้นที่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงิน โดยเปิดเผยในหลักการ ข้อ 4 การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ข้อ 6 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และข้อ 7 การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ตามลำดับ
5. บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า กลุ่มธุรกิจที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ กลุ่มธุรกิจบริการ รองลงมา คือ กลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มธุรกิจที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ กลุ่มธุรกิจการเงิน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. บริษัทฯ ควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งจากความต้องการของผู้ลงทุนที่มีต่อข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดอยู่เพียง ข้อมูลทางการเงิน
2. บริษัทฯ ควรให้ความสำคัญในเรื่องหลักการ ข้อ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรมฯ เป็นหลักการที่สำคัญ ในการแสดงถึงการดำเนินงานในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับบริษัท รวมไปถึงการดำเนิน

- ศธาธิยา จินดากุล. (2558). *การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2556). *คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการ แบบ 56-1 แบบ 69-1*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาบริษัทฯ.